

KULTUREN

Verksamhetsberättelse 2015

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Omslagsfoto:

Figurin av porslin, Meissen, Tyskland. KM 60359. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Innehållsförteckning

Museichefens inledning	4
Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige	5
Föreningens stadgar	5
Verksamhetsidé	5
Vision och positionering	5
Verksamhetsberättelse 2015	6
Utställningsverksamhet	6
Programverksamhet	8
Forskning och utbildning	11
Nya föremål och utlån	12
Arbete 2015 mot inriktningsmålen	12
Året i siffror	18
Ekonomiskt resultat	18
Personal och arbetsmiljö 2015	18
Nyckeltal 2015	20
Finansiering av verksamheten	21
Egna intäkter	21
Uppdragsfinansierad verksamhet	21
Gåvor och stiftelsemedel	21
Ansökningar om externa medel	21
Verksamhetsbidrag	22
Uppföljning	22
Organisation	23
Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige	24
Högste beskyddare och hedersledamöter	24
Styrelse 2015	24
Styrelsens arbetsutskott	24
Revisorer	24

Museichefens inledning

Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

På Kulturen har vi genom flera kompetensutvecklingsinsatser arbetat med att utveckla verksamheten och det pågår ständigt processer för att utveckla oss själva och vårt förhållningssätt till det omgivande samhället. Inom museer och kulturarv arbetas det allt mer med att lyfta demokratiska och

etiska frågor. Kulturarv diskuteras alltmer och får en allt större roll i samhällsutvecklingen. Vi arbetar på olika sätt med att göra kulturarv mer tillgängligt för alla. I utställningar och i pedagogisk verksamhet, belyser vi historiska företeelser för att bidra till att skapa ett samhälle där alla människor har lika värde.

Under våren 2015 kunde vi äntligen inviga *Världen på Kulturen*, en av två basutställningar i tre plan i Herrehuset. Utställningen presenterar Kulturens internationella samling av porslin och keramik samt kompletterande föremål av andra materialkategorier från hela världen. Under flera år har vi renoverat huset och med sikte på ökad tillgänglighet har vi bland annat installerat en hiss. Säkerheten har ökat bland annat genom nya montrar, nya elinstallationer, larm och brandväggar samt en ny trappa så att vi uppfyller kraven från myndigheterna.

Den unga publiken välkomnade vår satsning på Astrid Lindgrens populära figur Emil vilket ledde till publikrekord på Kulturen i Lund. Utställningen *Emil!* var en av sex tillfälliga utställningar som presenterades.

Fasaden på Vita huset, Kulturens entrébyggnad, har renoverats i en första etapp. Projektet Timrade hus påbörjades en bit in på året; vi riktade upp Måketorpsboden och påbörjade renoveringen med byte av timmerstockar. Kulturen deltar i stads- och kulturmiljöutvecklingen för Lunds kommun.

Vi utför arkeologiska och bebyggelseantikvariska uppdrag i hela Skåne och nationellt, ofta i samarbete med andra museer. Kultur och kulturarv uppmärksammas mycket inom turistnäringen och där har vi en tydlig roll att driva betydelsefulla besöksmål i Lund såväl som i Sjöbo och Helsingborgs kommuner. Inom kulturmiljöfältet arbetar vi operativt med Kulturens byggnader och parker i Lund och på Kulturens Östarp i Sjöbo kommun.

År 2015 uppgick antalet medlemmar till 3 397, vilket innebär en liten ökning mot föregående år. På Kulturens åtta besöksmål tog vi sammanlagt emot 216 555 besökare. Det ekonomiska resultatet visar på ett överskott på 495 KSK, vilket är 1,8 MSEK bättre än budget. Det positiva resultatet beror på att projektet Timrade hus kom igång senare än beräknat under året samt att den finansiella avkastningen blev större än budgeterat. Vår totala omsättning var 52 MSEK.

Vi påverkas alla av det som händer inom EU och i Syrien, Turkiet, Afghanistan med flera länder och det blir väldigt påtagligt när vi dagligen möter flyktingar nära oss i vår vardag. Museerna har en viktig roll, vi dokumenterar dagens flyktingsituation och kan berätta och använda historien i framtiden, så som vi till exempel berättar om vad som hände kring 2:a världskriget. Vi ser att i krigssituationer är det kulturhistorien, museerna och föremål som förstörs och ett aktuellt exempel är världsarvsstaden Palmyra. Att lära av historien och använda kulturarv för att påverka sin samtid och forma en bättre framtid är därför bland det viktigaste man kan arbeta med.

2015 var ett mycket intressant år på många sätt. Vi genomförde ett viktigt förändringsarbete inom museet med många kompetensutvecklingsinsatser och tillsammans med det goda ekonomiska resultatet från året står vi väl rustade och ser fram emot nya utmaningar för 2016.

Anki Dahlin

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige

Kulturen driver åtta besöksmål i Skåne, vi har cirka 250 000 kulturhistoriska föremål i våra samlingar, cirka 1 miljon arkeologiska fynd, 500 000 foton och äger 60 kulturhistoriska byggnader. Huvuddelen av verksamheten är lokaliserad på Kulturen i Lund, men vi har även verksamhet på filialer såväl i och utanför Lund, däribland Tegnér-museet och Livets museum (Lund), Medicin-historiska museet i Helsingborg och Kulturens Östarp i Sjöbo kommun.

Kulturen ägs av Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige, som är en ideell förening med cirka 3 500 medlemmar som stödjer verksamheten. På Kulturen finns stora samlingar av kulturhistoriska föremål från södra Sverige, jämförande föremål från hela världen och en mycket omfattande medeltidsarkeologisk samling från Lund.

Utifrån en bred definition av kulturarvsbegreppet, som inbegriper både det materiella och immateriella kulturarvet, bedriver Kulturen utställningsverksamhet, dokumentation, insamling, vård, magasinering, vetenskaplig bearbetning, programverksamhet och pedagogisk verksamhet inom hela det kulturhistoriska fältet.

Kulturen utför även uppdrag inom arkeologi och bebyggelseantikvarisk verksamhet i framför allt södra Sverige.

Kulturen ska vara en resurs och ett kunskapscentrum för hela regionen genom att vara rörligt, tillgängligt och serviceinriktat. Kulturen ska också, utifrån sin samlade kompetens, inta en självständig roll i frågor som rör kulturarv.

Föreningens stadgar

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige, stiftad 1882 av de Skånska landskapens Historiska och Arkeologiska Förening samt Lunds Landsmålsföreningar, har till syfte (Kulturens stadgar):

- att samla och bevara det materiella kulturarvet med särskild inriktning på sydsvensk kulturhistoria
- att i samband därmed verka för forskning och för bildning i samhället
- samt att bedriva därmed förenlig verksamhet

Kulturens förste chef Georg Karlin och hans son Torkel gestaltade av våra pedagoger under sommarens Lekfulla tidsresor.

Verksamhetsidé

Vi ska:

- använda kulturarv för att stärka demokratin
- samla, bevara och utveckla kulturarv
- berika och beröra genom kunskapsspridning och dialog
- omsätta nationell, regional och kommunal kulturpolitik till verksamhet

Vision och positionering

Vår vision är att bli det mest livfulla och engagerande museet – ett föredöme när det gäller delaktighet. Vår vision berättar vad Kulturen står för och vad vi vill uppnå i framtiden. Visionen fungerar som varumärkets strategiska målbild. Kulturens positionering lyder att vi vill uppfattas som en oas där kulturarv får liv. Vår positionering är en medveten strategi för att förstärka eller förändra hur vi uppfattas. Den sätter kursen för vårt varumärke och dikterar vad vi ska och inte ska göra.

Verksamhetsberättelse 2015

Kulturen har i kompetensutvecklingsprocessen arbetat med att ta fram en ny struktur för vår verksamhetsplanering. Vi gick igenom våra styrdokument och tog fram fyra inriktningsmål som gäller hela verksamheten. Vi har här valt att först ge en kortfattad resumé av verksamheten inom utställningar, program och skolverksamhet, därefter följer våra resultat redovisade inunder våra inriktningsmål.

Utställningsverksamhet

Under året invigdes två nya basutställningar och sex tillfälliga utställningar som sammantagna spänner över ämnen från Emil i Lönneberga, idolskap, identitet och utsatta grupper i Sverige till keramik från olika delar av världen, det urbana Afrika, andra världskriget och hur en njure fungerar. Detta speglar vår ambition – vi vill vara attraktiva för en bred målgrupp och locka nya besökare med ett intressant utbud av historia, samtidshistoria och aktuella samhällsfrågor. Kulturens egenproducerade utställning *Gudrun Sjödén – 40 år av inspiration* köptes in och visades

av Klostret i Ystad. Under året fastställdes utställningsplanen för 2016 års utställningsrepertoar med fem tillfälliga utställningar. Inventering av ljussättningsbehov gjordes i *Modernismen*, Universitetsutställningen och i Allmogehallen, vilket resulterade i en uppfräschning i de två förstnämnda. En uppfräschning av rekvisita i utställningarna har gjorts och fortsätter 2016. Vi har tagit beslut om att tillsätta en beredningsgrupp för utställningar, som ska stärka utställningsplanering utifrån våra mål samt skapa framförhållning.

Emil!

Emil i Lönneberga flyttade in på Kulturen i Lund, en egenproducerad lekutställning för yngre barn med spring i benen. Här fick man uppleva Katt-hultsgården på egen hand. Barnen kunde gå in i snickarboden, klättra över spången till Visthusboden, laga mat i köket och låsa in sig på Trisseboa (dasset).

Staged Fashion – Designed Identities

En utställning om idoler, kläder och identitet

Vår nya utställning *Världen på Kulturen* invigdes i maj i det nyrenoverade Herrehuset. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Bilder från utställningarna *Tro, hopp och hälsa*, *Emil!*, *Africa is a Great Country* samt *Staged Fashion*.
Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen och Jens Assur (bilden *Africa is a Great Country*).

producerad av Falkenbergs museum. Här visades originaldräkter och besökarna fick ta del av hur de kom till och vad de medverkande vill uttrycka med scenkläderna.

Africa is a great country

En fotoutställning om det urbana Afrika. Jens Assurs fotoutställning handlade om att ge betraktaren tillgång till en skildring av människor, miljöer och sammanhang i Afrika som vi vanligtvis inte får i nyhetsflödet.

Världen på Kulturen

En ny basutställning som sträcker sig över tre våningar i Herrehuset där besökare möter Kulturens stora samling av keramik från olika delar av världen, tillsammans med många andra föremål som ska förstärka upplevelsen och kunskapen om andra kulturer – masker, bronskärl, textilier och vapen.

P.K. – en utställning om intolerans

En vandringsutställning producerad av Forum för levande historia. Utställningen baserar sig på en studie som handlar om ungdomars attityder till utsatta grupper i Sverige. Konstnärerna Jon

Brunberg, Andrea Hvistendahl och Elisabeth Ohlson Wallin har använt studien som inspiration för utställningens konstverk och installationer.

Krigsslutet 1945

I maj 2015 var det 70 år sedan andra världskriget tog slut. Med anledning av det, arrangerades en miniatyrbild där vi i ord och bild återgav några minnesfragment från tiden då krig förbyttes mot fred.

Tro, hopp och hälsa

En ny basutställning invigdes på Medicinhistoriska museet i Helsingborg. Den handlar om synen på hälsa, vad som anses friskt eller sjukt och hur detta har förändrats över tid. Genom nedslag i Helsingborgs egen medicinhistoria berättar vi om sambanden mellan hälsa, sjukdom och samhälle.

Vinden

Vinden är en utställning med föremål ur Kulturens samlingar och berättelser om Lund och Lunda-bor som är kopplade till dem. Den ska inspirera besökaren till att se sig om i sitt eget hem, på sin egen vind, på Kulturen och på Lunds gator och fundera över vad olika föremål eller spår berättar om Lunds historia.

Lekfulla tidsresor sommaren 2015. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Programverksamhet

På Kulturen i Lund genomförde vi 143 programvisningar under året i utställningar och friluftsmuseet. Vi erbjöd familjeverkstäder varje månad. Under sportlovet genomfördes snickarverkstäder i Emils anda och högläsning från Emilböcker. Under påsklovet hade vi påskpyssel, under sommaren skapande verkstäder på olika teman och under höstlovet tillverkades lyktor av sockerbeter.

Vi arrangerade också drygt 100 programpunkter på Kulturen i Lund. I samband med Emil-utställningen ställdes det till med ett knytkalas med allsång och tipspromenad. Under Arkeologidagen ordnade våra arkeologer tre grävpas för barn. Kulturnatten bjöd på konserter med renässansmusik, folkmusik, körsång, Röda Kapellet spelade sjuttiotalsmusik och Katarina Mazetti berättade om 1970-talets proteströrelse. Med hjälp av ficklampor kunde besökare gå tipspromenad i parken. 2015 handlade den om figurerna som finns beskrivna i vår årsbok. Konstkvällen erbjöd visningar och kurs i akvarellmålning. Kanelbullens dag uppmärksammades och föreställningen *Prinsessan som sades vara ful* spelades. FN-dagen med olika organisationers arbete med mänsk-

liga rättigheter, information, inspiration, tal och musik. Föreningen Cadenza levandegjorde vår renässanssal med dans i historiska dräkter. Vi har invigt sju utställningar med musik, tal och andra festligheter.

I Kulturens programverksamhet ingår tidsresor under sommaren. Det erbjuds visningar av museet och dess utställningar samt stadsvandringar. Program på Kulturens Östarp, nationaldagen, Kulturnatten, konstkvällen med fri entré erbjuder fler att uppleva museet. Vi genomför också visningar för föreningar, förvaltningar, institutioner och allmänhet på Kulturen och i externa kulturmiljöer.

I programverksamheten vill vi även berätta om och väcka intresse för traditioner och högtider, t.ex. julgransplundring, Skärtorsdagsfirande, vårkänning, Folkmusikens dag, nationaldagen (1 829 besökare), midsommarfirandet (1 517 besökare), spökväll, Luciakonserter, marionetteater i Bosebo kyrka samt Julstök. Under julstöket levandegör vi friluftsmuseet och besökare kan möta personal i historiska dräkter. Vi erbjöd visningar om familjen Thomanders julfirande. Under december hade vi visningar om hur julen firades förr i olika tider och

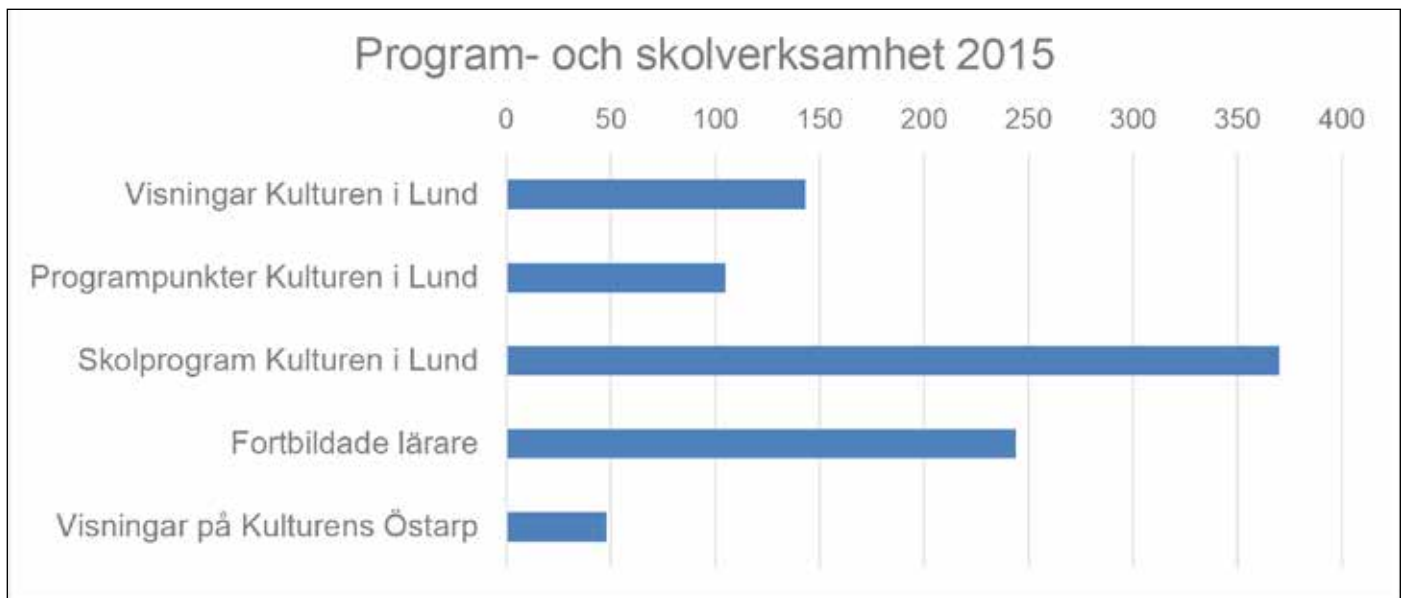

Diagram: Kulturens program- och skolverksamhet 2015 i siffror.

olika sociala miljöer, och under mellandagarna levandegjorde vi Blekingegården genom pedagoger klädda till pigor som berättade om både julfirandet och det vardagliga livet år 1815.

Ett sätt att levandegöra miljöerna i Kulturens friluftsmuseum är genom tidsresorna. Under juli genomfördes 22 tidsresor som utspelade sig

under 1910–20-talet och handlade om vår förste museichef George Karlins tid på museet. Pedagogerna skrev manus, regisserade och införskaffade rekvisita och historiska dräkter. I samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan arrangerades fullbokade smideskurser i Hylla Smedja. Under året har smeden visat hantverket för besökare.

Barn på språng under säsongstarten på Kulturens Östarp den 1 maj. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Fem större arrangemang genomfördes på Kulturens Östarp: säsongstart med djursläpp, midsommarfirande med Tornabygdens folkdanslag, slåtterdag med förevisning av lieslipning, hässjning och slåtter, spännande småkryp och levande musik, säsongsavslutning på temat Smör och bröd och Ro-meleslingans höstmarknad med växtloppis och visningar. Under sommaren fanns en värd i 1800-talsdräkt på plats och höll 48 visningar och andra aktiviteter på olika teman.

Publika föredrag

- En tant att tänka med
- Transgender på 1800-talet
- Sara D från Expo: föredrag om rasism (på Förintelsens minnesdag).
- Cultural Heritage without Borders arrangerade program med Syriskas folksagor.
- Mathistoria, öl & bär med Tareq Taylor och Ingar Nilsson.

Skola och förskola

Vi genomförde 370 skolprogram i Kulturens friluftsmuseum, våra utställningar och Kulturens Östarp med utgångspunkt i skolans läroplaner. Förutom traditionella visningar genomförde pedagogerna program i våra tillfälliga utställningar. I anslutning till Emil-utställningen genomförde vi trädgårds-workshoppar där eleverna först fick höra berättelser om Emil där mat och odling förekom, sen fick de bygga insektshus, plantera fröer eller växter. Efter att ha lyssnat på högläsning ur Emilboken, fick eleverna göra nya saker av återvinningsmaterial i vår verkstad.

Samarbetet med Särvox i Lund fortsatte med praktiska lektioner i Skolträdgården. I år odlades olika kulturavssorter men också växter som förknippades med utställningen *Emil*!

Workshoppar erbjöds i utställningen *Staged Fashion* på tema genus, tillhörighet och utanförskap. Eleverna fick fundera över "Vad vill jag själv signalera med mitt klädval när jag antrar vardagens scener?" och "Vad betyder kläderna för min identitet?" I utställningen *P.K.* fick eleverna (årskurs 9 till gymnasiet) möjlighet att diskutera och reflektera kring frågor om intolerans. Workshopparna innehöll filmvisning, spel för att få igång diskussioner, interaktion med konstverk lett av pedagog som ställde reflektionsfrågor. I fotoutställningen *Africa is a great country* bjöds eleverna in att tillsammans med pedagog tolka Jens Assurs bilder. Pedagogerna berättade om det

samtida Afrikas mångsidiga förvandlingar.

I ett Skapande skola-projekt i samarbete med Lunds kommun och Musik i Syd erbjöds mellanstadieklasser tolv Sinnliga vandringar i medeltidens spår på Kulturen. Eleverna fick också besöka Drottens museum och hade workshoppar med medeltida musik som tema, som leddes av Musik i Syd.

För 4-åringar (förskolan) spelade vi *Tomtemor & Julängeln*. Julängeln tog med barnen till tomtens stuga för 100 år sedan. Där jämförde julängeln nutida julsaker med tomtens gamla saker. Som avslutning fick barnen skriva eller rita något de önskar sig på tomtens långa önskelista.

Vi gjorde ett Skolprogram för vårterminen och ett för höstterminen, där vi presenterade programutbudet för skolor och förskolor.

Skolprogrammet spreds även via digitala nyhetsbrev (Lärarnytt) och vi informerade kontinuerligt om våra aktiviteter på webben.

Pedagog Yvonne Andersson i föreställningen Tomtemor & Julängeln. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

Forskning och utbildning

Kulturen bedriver också forskning och utbildning samt förmedling av verksamheten genom föredrag, artiklar, publikationer och visningar. Under 2015 genomförde vi/deltog vi i följande:

Ett urval av föredrag

- Resultat från utredning steg 2 Flackarp Lund C, för WSP och Trafikverket.
- Arkeologiska resultat i samband med schaktning i Östra Vallgatan.
- Föredrag om undersökning sommaren 2014 vid årsmöte Föreningen Hunebals borg.
- Föredrag om vad det innebär att arbeta som arkeolog, Spykens humanistdag.
- Föredrag om Ulefos Hovedgaard (Norge) vid Hagearkeologisk seminar.
- Föredrag om förändringar och arkeologi i Lundagård i Arkitektur och Byggd Miljö.
- Föredrag Den gyllene stigen vid M-arks årsmöte (Museiarkeologiska branschorganisationen).
- Föredrag om kommande stadshistorisk utställning om Lund för kommunfullmäktige i Lund.

Ett urval av konferenser

- Internationell konferens XV Nordic TAG 2015, Köpenhamns universitet.
- Informationsdag Spara och Bevara era fastigheter, Höör Kyrkogårdar.
- Internationell konferens EAA Glasgow med två föredrag.
- Nordisk konferens The X Nordic Meeting on Stratigraphy & The XI Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology, Helsingfors.
- Kyrkornas timmermanskonst – att dokumentera, vårda och bevara.
- Länsstyrelsens seminariedag om uppdragsarkeologi och ett nytt handlingsprogram, Sthlm.
- Forum för trädgårdshistorisk forskning, årsmöte och seminarium (även medarrangör).
- Gender, gardens and garden history, Sthlm.
- Svenska FRI (nätverk för de svenska friluftsmuseerna) träffades i Karlstad.
- Nordiska FRI (chefs nätverk för de nordiska friluftsmuseerna) träffades i Föllisö, Finland.
- Länsmuseernas samarbetsråds årsmöte och RSMs vårmöte i Sigtuna/Venngarn.
- Länsmuseernas samarbetsråd arrangerade tillsammans med RSM museernas höstmöte i Vänersborg.

- RAÄs (Riksantikvarieämbetets) höstmöte i Sthlm.
- Landsantikvarieföreningen åkte på studieresa till Warszawa.
- Landsantikvariemöte i Uppsala med deltagande av riksantikvarien m.fl.

Undervisning

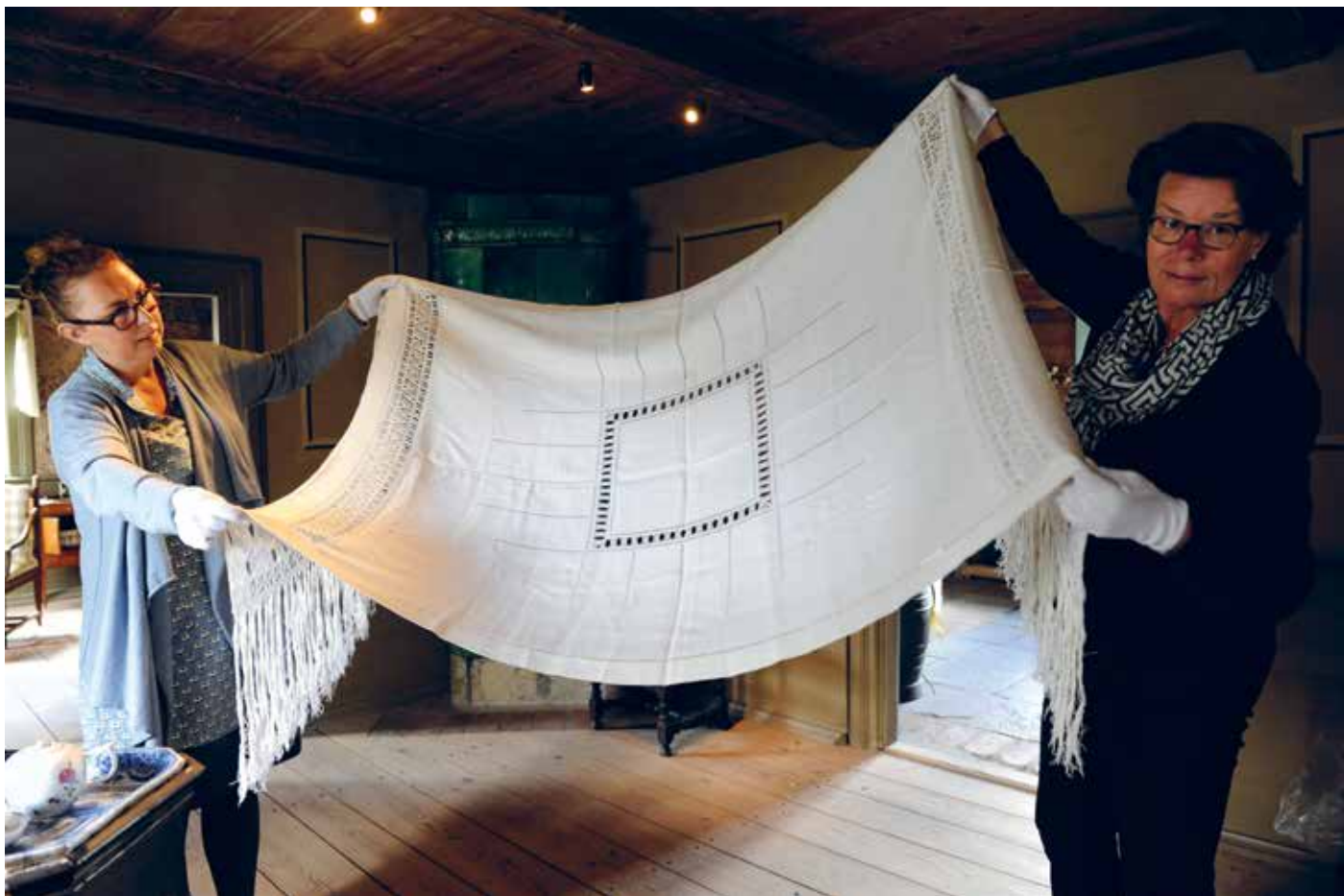
- Undervisning i trädgårdshistoria/trädgårdsarkeologi för Alnarps landskapsarkitektstudenter inom kursen the Cultural heritage of Landscape Architecture.
- Under 2015 genomförde Kulturens pedagoger 15 fortbildningar för 244 lärare.
- Undervisning för etnologistudenter i kursen Kulturanalys med etnologisk inriktning i Lund.

Publikationer

- Sammanlagt 35 kulturmiljörapporter har publicerats under år 2015.
- Samarbetsprojekt med artiklar i publikationen Vår stad Broketorp. Halmstads äldsta historia.
- Samarbetsprojekt med avrapportering av arkeologisk undersökning i Växjö, ett samarbete med RAÄ UV Syd, Kalmar Länsmuseum, Kulturparken Småland och Kulturen: Rapport 2015:34. Arkeologisk undersökning 2013. Växjö 10:14 och Domkyrkan 1.
- Medverkade i Arkeologi vid Domkyrko-centrum, populärvetenskaplig skrift, samma samarbetsprojekt som föregående punkt.
- Artikel i Gamla Lund Nytt nr 3, Fjärrvärmearbeten på Kyrkogatan.
- Medverkade med artikel i M-arks publikation (Museiarkeologiska branschorganisationen), Döden 2015, Ulrika Söderström (red.): När de döda inte vilar i sina gravar.
- Årsboken Barnen i Bosmålatorpet och andra historier från Kulturens hus.
- Rapport över Kulturens samling av arkeologisk svartgodskeramik.

Övrigt

- Kulturen anordnade M-arks årsmöte på Kulturen den 19-20 november tillsammans med Syd-svensk Arkeologi AB, där cirka 120 medarbetare från medlemsinstitutionerna deltog.
- Region Skåne kallar de regionala museerna, övriga museer och institutioner samt kulturarvsförbund som får regionala medel till Kulturarvsmöten fyra gånger per år samt två gånger per år till Kulturarvskollegium då både chefer och företrädare för styrelserna inbjudes.

Intendent Karin Hindfeldt och Samlingsavdelningens chef Charlotte Åkerman i Västra Vrams prästgård på Kulturen. De visar upp en så kallad takhimmel som vi fått i gåva. Den har använts just i denna prästgård! Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

- Styrelsearbete i Nordens Hus på Färöarna (Nordiska ministerrådet).
- Styrelsearbete i Tourism in Skåne

Nya föremål och utlån

Som gåvor till samlingarna har mottagits en samling av kläder och vänstertidskrifter från 1970-talet, en kalvarieflaska från 1767 tillverkad av Anders Werlin, en skolmössa, läderkängor med träbottnar och fotografier och arkivmaterial med anknytning till mejeriet i Lund och lundafamiljer.

Vi har även fått tre stolar och ett pelarbord som stått i de Thomanderska hemmen, en marmorskulptur och en silverrelief av Wiwen Nilsson, en byst av Arvid Källström föreställande GAN och en studentmössa som har tillhört GAN, ett porträtt av Margareta Bauer, ett antal fotografier, ett förkläde, två dopmössor, en tekanna med kopp, en brännvinsjungfru, ett essatäcke, en duk av Viola Gråsten, två åkdynor samt en päll (en takhimmel) som använts i Västra Vrams prästgård

Till samlingarna har ett antal föremål tillverkade av Wiwen Nilsson köpts in i enlighet med vår plan för ersättning av föremål stulna 2011. Bland

föremålen märks en brudkrona, smycken, två vaser och en tesil.

Böcker ur GAN:s bibliotek och ett halssmycke i delvis förgyllt silver, allmoge, har köpts in liksom en del enklare målningar som dokumenterar äldre bebyggelse i Lund.

Till de medicinhistoriska samlingarna har en dialysmaskin och fyra målningar av Oskar Palm tagits emot som gåva. Från arkeologiska och bebyggelseantikvariska uppdrag berikades samlingarna med föremål, dokumentationer och fotografier.

Under året har 175 föremål ur Kulturens och Region Skånes medicinhistoriska samlingar varit utlånade till olika museer och motsvarande institutioner och därmed varit tillgängliga för fler.

Arbete 2015 mot inriktningsmålen

Kulturen har föreningens stadgar samt regionala och kommunala styrdokument som huvudsaklig utgångspunkt då vi formulerar inriktnings- och resultatmål. Inriktningsmålen är femåriga, fyra till antalet och kan kortfattat definieras som följer:

Den kombinerade entrén och museibutiken efter ombyggnaden. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

1. Vi är tillgängliga

Vi tolkar tillgänglighet i dess vidaste bemärkelse. Det handlar om att alla ska ha möjlighet att delta i vår verksamhet. Ytterst handlar det om demokrati och allas lika rätt till yttrandefrihet. Kulturen ska i möjligaste mån vara fysiskt tillgängligt för alla, det vill säga oavsett eventuella funktionsvariationer. Det handlar också om kommunikativ tillgänglighet och ett bra bemötande.

2. Vi utvecklar samverkan och samarbete

Samarbete och samverkan är en absolut nödvändig förutsättning i vår verksamhet och i vår fortsatta utveckling, och inriktningsmålet handlar om hur vi kan fördjupa och utveckla detta ännu mer. Samarbete och samverkan handlar inte enbart om hur vi förhåller oss till externa parter, utan även om hur vi arbetar internt.

3. Vi har ett ökat omvärldsfokus

Omvärldsfokus innebär att vi vill ta utgångspunkt i händelser i omvärlden i vår verksamhet, t.ex. i våra utställningar och samarbetsprojekt. Omvärldsfokus innebär också att vara uppmärksam på vad som händer i vår närmiljö och att beakta vilka nya krav och möjligheter det innebär

för oss. Det ligger i varje medarbetares ansvar att arbeta aktivt med dessa frågor.

4. Vi bevarar, använder och utvecklar kulturarv

Detta är ett av de statliga kulturpolitiska målen och genomsyrar en stor del av vår verksamhet. I begreppet kulturarv ingår också kulturmiljö. Med utgångspunkt i Kulturens samlingar och kulturmiljöer arbetar vi för ett inkluderande och hållbart samhälle, med kulturarv som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Här nedan redovisas några viktiga exempel på hur vi under 2015 har arbetat mot våra inriktningsmål.

Vi är tillgängliga

Årsboken, där barnen var vår målgrupp

2015 gjorde vi en lite annorlunda årsbok. Barnen i Bosmåtorpet och andra historier från Kulturens hus är en bok som huvudsakligen vänder sig till barnen. Flera erkända barnboksförfattare skrev om våra hus i friluftsmuseet. En del berättelser bygger på verkliga personer som en gång bodde i husen, andra är påhittade. Med hjälp av berättelserna i boken kan man göra en tidsresa och väcka fantasin till liv. Man kan gå in i Dekanhuset

och tänka på hur ärkebiskopen en gång åt sig så mätt på höna i deg att han måste hjälpas hem. Man kan fundera på hur sju barn fick plats i lilla Bosmålatorpet. Eller man kanske kan blåsa såpbubblor i Thomanders trädgård, som Thomanders döttrar gjorde på 1800-talet.

Skyltar och webb: det blev tydligare

2014 togs ett skyltsystem fram för att besökare ska hitta runt på ett enkelt sätt. Under 2015 fortsatte vi att utforma skyltprogrammet och vi påbörjade även arbetet med att ta fram nya skyltar till Kulturens Östarp. För att vår webb, kulturen.com, ska fortsätta vara en tillgänglig och viktig informationskanal, arbetade vi hela året med att ta fram material, artiklar och uppdaterad information. Utöver arbetet med vår egen hemsida, arbetade vi med information på externa sajter, samarbetspartners och sociala medier.

Digital strategi: vi lade grunden för digital tillgänglighet

Under året utarbetade Kulturen en digital strategi, som bl.a. redovisar hur vi kan (och hur vi ska) bli mer tillgängliga med hjälp av modern teknik. *Världen på Kulturen*, vår nya basutställning i Herrehuset, fick digitala textskärmar. Kulturen vill öppna upp för och bjuda in till delaktighet, på många olika plan. Vi har utställningar där besökare t.ex. bidragit med egna fotografier. Vi har arrangerat tematiserade tävlingar där besökare har deltagit genom att skicka in egna bilder. Vi deltar i samarbetsprojekt där samtida kulturhistoriskt intressanta skeenden dokumenteras och där involverade personer kan bidra med egna berättelser och fotografier.

Ökad publiktillströmning: vi attraherade fler

Vi vill locka fler besökare till Kulturen och 2015 satte vi nytt publikrekord på Kulturen i Lund. Lekutställningen *Emil!* drog många besökare, men om vi vill locka fler krävs också en hel del annat arbete, på olika fronter. I linje med detta bearbetade vi till exempel nuvarande kunder och vi skickade nyhetsbrev till över 500 företag i Lund med omnejd för att utöka lokaluthyrningen. För att skapa ökat intresse och engagemang arbetade vi aktivt med sociala medier om aktuella aktiviteter och miljöer. Vi skapade attraktiva program och utställningar, och i samarbete med Sommar-Lund hade vi underhållning i parken med fri entré. Våra sommarkvällar i parken lockade 2 700 personer. Ca 40 procent av våra besökare är barn och unga som antingen kommer med skolan eller med vuxna.

Hög service och nöjda besökare: vi satsade på professionellt värdskap

Servicenivån gentemot alla våra intressenter ska vara hög, och i ögonhöjd med de vi bemöter. Förfrågningar besvaras inom en vecka och vår växelfunktion är professionell och vänlig. I början av året byggde vi om butiken och entrén, dels för att öka tillgängligheten för besökarna och dels för att förbättra arbetsmiljön för vår personal. För att besökarna ska vara nöjda arbetade vi också mycket praktiskt med iordningställande, skötsel av hus och park, översyn av el och säkerhet. Vi åtgärdade snö och halka, skötte lokalvård, skyltning, flaggning och teknisk utrustning. Vi informerade kunder om konferensteknik och säkerställde all utställningsteknik.

I augusti 2015 följde vi upp besökarundersökningen från samma period 2014, för att säkerställa att våra insatser ökat andelen nöjda besökare. Resultatet visar att andelen nöjda besökare har ökat, vilket gläder oss mycket.

Utbildning och samordning: vi förtydligade och förstärkte

För att vi ska vara tillgängliga för våra intressenter krävs kompetensutveckling i nya och befintliga arbetssätt. Under 2015 erbjöds personalen studiebesök, föreläsningar, nätverks- och seminariedeltagande som kompetenslyft och kompetensutveckling inom ramen för KIV. Rutiner kring värdskap och vaktmästerisysslor utvecklades och en handbok påbörjades. Handlingsplanen för tillgänglighet aktualiserades och vi utsåg en tillgänglighetssamordnare.

Vi utvecklar samverkan och samarbete

Vi samverkade med ABM Skåne och många fler

Kulturen ingår i nätverket ABM Skåne (Arkiv, Bibliotek och Museer). Gällande kurser i ABM, samarbetade vi med Lunds universitet. I november 2015 genomfördes ABM Skånes seminarium om Katastrofberedskap och restvärdesräddning på Kulturen, i samarbete med övriga regionala museer. Seminariet samlade 44 deltagare från kulturarvsinstitutioner i Skåne. Förhoppningsvis resulterar seminariet i att ett nätverk för samverkan kring katastrofberedskap och restvärdesräddning kan bildas i Skåne. De regionala museernas förvaltningsplan presenterades vid seminariet. Vi samverkar allt mer med de andra två regionala museerna.

Vi administrerade en MUSUND-konferens

Vi arbetar aktivt för att utöka internationella samarbeten och söker nya samarbeten i relevanta samverkansprojekt. Under 2015 samverkade vi med svenska och danska museer kring Öresund i nätverket MUSUND för att kompetensutveckla, nätverka och utbyta erfarenheter. I samverkan med Lunds universitet och Riksantikvarieämbetet administrerade vi MUSUND-konferensen Med historien som kompass. Danska, svenska och internationella föreläsare samlade 94 medarbetare från museer i Danmark och Sverige under tre dagar.

Vi genomförde undervisning

Vi arbetar tillsammans med skolor, universitet och högskolor kring undervisning, utbildningar, praktikplatser, fortbildning och projekt. Kulturen erbjuder lärare utbildning på museet i form av körkursutbildning, för att de ska få en bredare kunskap om Kulturen och hur museet kan fungera som kunskapskälla och klassrum för eleverna. Under 2015 genomförde Kulturens pedagoger 15 fortbildningar för 244 lärare. Vi undervisade studenter vid Lunds universitet; studenter vid Etnologiska institutionen gjorde dokumentationsövningar med tema Hemligheter i Lund under vår- och höstterminen. Vi undervisade också ABM-studenter i museologi. I samarbete med två gymnasieklasser från Spyken genomfördes projektet Föremålen berättar.

Vi deltog i projektet "Skånes moderna kulturarv"

Samverkansprojektet MuFo (Museer och Folkbildning i samverkan), som är en produkt av ett långsiktigt samarbete mellan de regionala museerna (Kulturen, Malmö museer och Regionmuseet i Kristianstad), har fördjupats i projektet Skånes moderna kulturarv. Det syftar till att stödja medborgares deltagande i samhällsdebatt, bredda synen på kulturarv, samla kunskap om Skånes moderna kulturarv samt att anlägga både historiska och samtida perspektiv. Med stöd från Nordenstedtska stiftelsen och Region Skåne organiserades en inspirationsdag då sju engagerade föreläsare gav ett antal ingångar till Skånes moderna kulturarv. Fokus var tiden efter 1945. Genom engagemanget från de drygt 120 deltagarna fick vi upp ett antal teman som vi kommer att arbeta vidare med.

Vi utvecklade vårt interna arbete

Inriktningsmålet att utveckla samverkan och samarbete handlar också om hur vi arbetar och sam-

arbetar internt och hur vårt arbete kan effektiviseras. Under 2015 reviderade vi bl.a. våra interna styrdokument. Vi effektiviserade våra möten inom organisationen och påbörjade en förändring av vårt arbetssätt som innebär att vi kan utföra flera delar av vår administration och kommunikation digitalt. Det innebär allt från att använda Skype i våra möten till att i högre grad än tidigare nyttja digitala kollaborativa arbetsformer. Vi skapade nya Office-mallar och vi upprättade en enkel och uppföljningsbar verksamhetsplan. Vi förbättrade också hur vi handhar drift, underhåll och support av vårt IT- och telefonisystem. Rutiner i ekonomiflödet sågs över och vi påbörjade arbetet att införskaffa ett nytt diariesystem.

Vi har ett ökat omvärldsfokus

Vi var aktiva i arbetet med demokrati, etik och samhällsutveckling

Hela vår verksamhet ska genomsyras av att vi arbetar med frågor som rör demokrati, mångfald och jämställdhet. Under 2015 betonades t.ex. frågor om demokrati och mångfald i ett arbete i samverkan med Regionmuseet Kristianstad, Malmö Museer och Institutionen för kulturvetenskaper, ABM-mastern och Lunds universitet när vi dokumenterade flyktingmottagandet i Skåne. Bland annat dokumenterade Kulturen i ord och bild vid visningar av svenska traditioner för ensamkommande flyktingbarn. Etiska frågor lyftes bl.a. i utställningen *Tro, hopp och hälsa* på Medicinhistoriska museet i Helsingborg, och i utställningarna *Krigsslutet 1945, P.K.* och i *Africa is a great country* lyftes olika samhällsaktuella frågor. Kulturen beviljades medel av Lunds kommun till ensamkommande flyktingbarn/ungdomars besök på Kulturen.

Vi arbetade med mångfald, dialog och delaktighet

Mångfaldsaspekten vägdes in i utrednings-, urvals-, insamlingsarbetet och förmedlingen. Vi hade fokus på att nå nya besöksgrupper genom strategiskt besöksgruppsarbete och vi fick ökad kunskap om vår publik genom dialog och referensgruppsarbete. Genom dialog utvecklade vi också våra utställningar och vår pedagogik. Under året arbetade vi med delaktighetsprocesser i framtagandet av Lundautställningen; en mellanstadieklass medverkade i olika övningar vilket gav oss ny kunskap om deras behov och önskemål. Vi genomförde också fokusgrupper där besökare berättade hur vi kan utveckla våra miljöer och förbättra vårt bemötande.

Under restaureringen av Måketorpsboden lyftes byggnadens försiktigt för att de nedersta skadade timmerlagren skulle kunna bytas ut. Foto: Gunilla Gardelin/Kulturen

Vi utvecklade vår förmåga att bevaka vår omvärld
Vi lever i ett alltmer globalt samhälle som ställer nya krav på oss. Samhället ställs inför nya utmaningar, våra städer utvecklas, kartorna ritas om och den tekniska utvecklingen erbjuder oss nya möjligheter. Därför måste vi ständigt vara uppmärksamma på vad som händer runtomkring oss, och vi måste utveckla vår kompetens att ha framförhållning till förändringar som är av vikt för vår verksamhet och vår roll i samhället.

Under 2015 hade vi bl.a. utbildning för hela personalen i omvärldsbevakning (Kairos Future). Vi fördjupade våra insikter i att arbeta med olika typer av bevakningsprogram och vi deltog i ett flertal seminarier och workshoppar med fokus på webbutveckling, sociala medier och digital samverkan.

Vi utvecklade nya sätt att sprida viktiga händelser
På Kulturen har alla medarbetare ansvar att bedriva omvärldsbevakning inom sitt eget område, men viktig information tillhandahålls även i interna kanaler. För att effektivisera detta, införde vi under 2015 ett internt nyhetsbrev som går ut till

all personal, styrelsemedlemmar och till personer med koppling till Kulturens associerade verksamheter. Samtidigt justerades våra personalmöten så att de fick mer fokus på aktuella resultat och strategiska angelägenheter. Under 2015 påbörjades även arbetet med att ta fram ett nytt intranät, som bl.a. kommer att anpassas så att det utgör ett effektivt verktyg för medarbetarnas omvärldsbevakning.

Vi hade fokus på samverkan med turistnäringen

Under hela 2015 har Kulturen i samarbete med Lunds kommun, Visit Lund och företagare inom besöksnäringen arbetat fram vilka utmaningar som finns och tittat på prioriterade övergripande områden att utveckla gemensamt. Arbetet har bestått i nätverksträffar, workshops, arbete i arbetsgrupper och referensgrupper. Fokus har legat på att få igång en fungerande samverkan för besöksnäringen. Vi har också tagit fram exempel på aktiviteter som syftar till att nå potentiella besökare inom de prioriterade målgrupperna som finns gemensamt för besöksnäringen i Lund.

Vi bevarar, använder och utvecklar kulturarv

Vi utförde regionalt kulturmiljöarbete

Under 2015 genomförde Kulturen regionalt kulturmiljöarbete inom fälten arkeologi och bebyggda miljöer genom t.ex. utredningar, remisser och antikvarisk samverkan. Arkeologiska förundersökningar genomfördes i Lund och Vellinge. Sammanlagt utfördes 47 uppdrag. Ett av våra större arbeten var en arkeologisk undersökning vid Clemenstorget, där en ny fjärrvärmeledning drogs fram, där delar av den medeltida vallgraven framkom. Inför Lund förändringar i infrastrukturen utfördes en arkeologisk utredning för Trafikverket. Flera handläggningar av bevarande-arkeologi genomfördes på ett antal platser i Skåne. I Norge genomförde vi en trädgårdsarkeologisk undersökning av parkstrukturer.

Vi genomförde bebyggelseantikvariskt arbete

Under 2015 har Kulturen utfört diverse bebyggelseantikvariskt arbete. Hit hör projektet Timrade hus, som handlar om att renovera Måketorpsboden. På Kulturens Östarp fortsatte vi att utveckla kulturreservatsarbetet: grishuset renoverades och flera stin byttes på halmtaken till Gamlegård och Möllegården. Totalt investerade vi 500 KSEK av mecenatmedel på Kulturens Östarp. Vi förberedde också bytet av en värmeanläggning samt avloppssystem på Gästgivargården. På Kulturen i Lund inleddes renoveringen av Vita husets fasad. Ett av de större bebyggelseantikvariska uppdragen under året var kulturmiljöprogrammet för Ödåkra och Fleninge. Ett annat uppdrag omfattade vård- och underhållsplan för gården Ballinstorp, norr om Kristianstad, som tillhör Skånes Hembygdsförbund. Antikvarisk medverkan utfördes, bl.a. vid renovering av Skegrie mölla, vid takarbeten på Borgeby slott, vid yttre renovering av Stäket i Lund, Klörups häradshäkte och kontrollplan över kulturvärden för Observatoriet i Lund.

Vi drev ett pilotprojekt och vi forskade på känslors betydelse

Kulturen driver på uppdrag av Kultur Skåne och Skåneleden ett pilotprojekt 2014–2016 för att digitalisera kulturarv och kulturhistoriska berättelser längs en utvald del av Skåneleden. En standard för urval av kulturhistoriska berättelser utmed leden tas fram och tillgängliggörs digitalt. Kulturen har en forskartjänst som bekostas med medel från Nordenstedtska stiftelsen. Tjänsten

resulterar i avhandlingen *Försvinnandets koreografi* som vill tydliggöra känslors betydelse för kulturarvet och beräknas bli klar 2016.

Vi arbetade med bilder, samlingar och digitalisering

Den regionala förvaltningsplanen färdigställdes under året och antogs av respektive museum. Kontinuerlig bildvård och digitalisering av våra foto- och föremålssamlingar har genomförts i samarbete med Regis och Kulturarvs-IT. Fotografier ur samlingarna har tillgängliggjorts genom bildförsäljning, delvis via Historisk bildbyrå. Kulturens kunskapsbank och samlingar görs tillgängliga för allmänhet, forskare, studenter, konstnärligt verksamma och andra institutioner. 53 233 personer har sökt föremål, innefattande Region Skånes medicinhistoriska föremål, i Kulturens föremålsdatabas Carlotta under 2015. En rapport över Kulturens samling av arkeologisk svartgods-keramik kunde tryckas med bidrag från Nordenstedtska Stiftelsen.

Vi synliggjorde kulturarv och vi var ett stöd för kommunerna

Under 2015 färdigställdes Herrehuset, med tillhörande utställning *Världen på Kulturen*. Vi påbörjade ett arbete med en ny basutställning om kvinnligt mode från 1750-1950. Vi satsade mer på vår webb och vi var mer aktiva i sociala medier. Vi var tillgängliga för rådgivning, service och uppdrag samt uppsökande informationsmöten. Vi samverkade och gav stöd till andra museer och föreningar m.m. Vi arbetade aktivt enligt Region Skånes handlingsplaner för kulturarv, som handlade om tillgänglighet, pedagogik, kulturturism och samverkan. Förebyggande vård genom varsam lokalvård utfördes på hela Kulturen.

Vi förbättrade vårt säkerhets- och miljöarbete

Säkerheten uppgraderas kontinuerligt på Kulturen. Under året köpte vi in ritningsunderlag för alla byggnader för att installera brandskydd i fler byggnader. Vi uppdaterade den tekniska larmutrustningen och flyttade den till en säkrare plats. Vi bytte larm och inbrottsskydd i flera dörrar och i Gröna grinden. En lista över "hygienåtgärder" upprättades; vi fick extra medel och en hel del smärre fel och eftersatt underhåll åtgärdades. Vi investerade i förnyelse och uppfräschning av vår personalmatsal. I miljöarbetet koncentrerade vi oss på konsumtion och avfall. Vi investerade i nya sopsorteringskärl i våra friluftsmuseer. Vi införde matavfallssortering och vi investerade i en miljöbil för att spara på miljön.

Året i siffror

Ekonomiskt resultat

Kontogrupp	Budget 2015	Utfall 2015	Avvikelse
Resultat före finansiella intäkter och kostnader	-1 292 258	-629 660	662 598
Finansiella intäkter och kostnader	-10 000	1 124 671	1 134 671
Summa finansiella intäkter och kostnader	-10 000	1 124 671	1 134 671
Resultat finansiella intäkter och kostnader	-1 302 258	495 010	1 797 268

Tabell: Ekonomiskt resultat

Styrelsen beslutade att medel för projektet Timrade hus ska tas som ett underskott på resultaträkningen i takt med utfallet och finansieras genom Eget Kapital. Total kostnad för projektet 3 MSEK fördelade över åren 2015–2017. I budgeten för 2015 fanns en kostnad på 1 500 KSEK med för projektet och därför budgeterades ett underskott på 1 302 KSEK. I och med att projektet påbörjades en bit in på året 2015, blev utfallet endast 860 KSEK, dvs. 640 KSEK lägre. Om man justerar för dessa oförbrukade medel, är resultatet före finansiella intäkter och kostnader 22 KSEK bättre än budget.

Kulturen har haft en mycket god utveckling för fonder och aktier under 2015. Totalt sett blev utfallet för finansiella intäkter och kostnader över 1,1 MSEK bättre än budget. Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader blev ett överskott på 495 KSEK, dvs. 1,8 MSEK bättre än budget, vilket förklaras av mindre förbrukning i projektet Timrade hus (0,7 MSEK) samt högre finansiella intäkter (1,1 MSEK).

Överskottet balanseras till Eget Kapital och är möjligt att använda vid framtida behov.

Personal och arbetsmiljö 2015

Enkät, skyddsronde och åtgärder

Medarbetarenkäten som genomfördes 2014 diskuterades under året. Vi genomförde fyra skyddsronder och identifierade behov resurs-sattes så att många ärenden på listan kunde åtgärdas. Vi såg t.ex. till att ett pallställ med byggnadsmaterial som funnits på Diabasen blev omhändertaget, vi införskaffade en ramp vid nödutgången för att personalen lättare ska komma ut vid brand, ingången till Nordenstedtska

huset byggdes om och vi byggde en ny trappa till personalrummet på Östarp. Varje avdelning har gjort en gemensam halvdagsaktivitet för att öka sammanhållningen inom avdelningen.

Personalomsättning, ålder och löneutveckling

Under 2015 tillsvidareanställdes tre personer, varav två män och en kvinna. Fem tillsvidareanställda slutade sina anställningar. En person var tjänstledig hela året och fyra personer under delar av året. Tillsvidareanställd personal, varav män utgör 38 procent, hade en medelålder på 49 år, vilket är en ökning med 1 år jämfört med 2014. Kvinnornas medelålder var 50 år och männens 48 år. Medellönen för anställda (exkl. museichef) var vid årets slut 29 517 kr per månad. Kvinnornas medellön var 29 117 kr (+ 3,74 % mot föregående år) och männens medellön var 29 916 kr (+ 3,79 % mot föregående år).

Sjukfrånvaro och hälsoundersökningar

Den totala sjukfrånvaron ökade med 1,29 procent jämfört med 2014, dvs. från 2,74 procent till 4,03 procent. För kvinnorna har frånvaron ökat med 1,21 procent och för männen med 1,63 procent. Uppdelat på åldersintervaller ligger sjukfrånvaron i åldersintervall >50 år på 2,66 procent, 30–49 år på 4,72 procent och <30 år 9,36 procent. Av den totala sjukfrånvaron på 4,03 procent utgjorde 18,05 procent sjukdom längre än 60 dagar, vilket gör att sjukfrånvaro kortare tid än 60 dagar utgjorde 3,3 procent.

Vi genomför regelbundet hälsoundersökningar för tillsvidareanställd personal – all personal erbjuds hälsoundersökning 2015. All personal erbjuds också en valfri friskvårdsaktivitet som subventioneras med 2 000 kronor per person och år. 70 procent av personalen utnyttjar denna förmån.

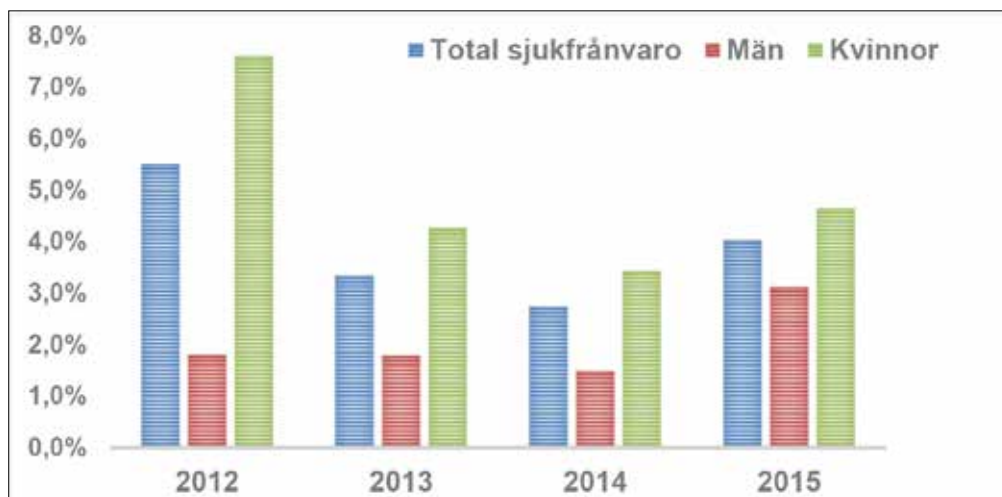

Diagram: Sjukfrånvaro 2012–2015

Samarbete med Trygghetsrådet

Vi har under en tvåårsperiod samarbetat med TRS (Trygghetsrådet) inom KIV-projektet (Kompetensutveckling för Individ och Verksamhet). Vi tog gemensamt fram sex områden och inom dessa har vi genomfört flera kompetenshöjande insatser under 2015. De identifierade utvecklingsområdena är affärsmannaskap, värdegrund/kulturarv, omvärldskunskap, kommunikation, samarbetsförmåga samt ledarskap/medarbetarskap. Vi har genomfört kompetensutveckling inom samtliga områden, totalt mer än 30 åtgärder, varav en del var för enskilda medarbetare medan

åtta aktiviteter var för all personal. Totalt kunde vi erbjuda kompetensutveckling för 500 KSEK under året. Vi arbetar vidare i projektet under våren 2016. Kulturens löpande verksamhetsplaneringsarbete har också utvecklats med hjälp av TRS' planeringsverktyg. Vi har infört inriktningsmål och resultatmål samt en aktivitetsplan som är kopplade till vår vision och styrdokumentet.

Anställda och årsverken

Under året genomfördes totalt 55 årsverken. Tabellen nedan redovisar fördelningen.

Anställningsform	Totalt	Kvinnor	Män
Tillsvidareanställda	54	35	15
– årsverken	46	29	17
Visstidsanställda	35	21	14
– årsverken	9	5	4

Tabell: Anställda och årsverken

Nyckeltal 2015

	Utfall			Mål	Utfall
- Verksamhetsår	2012	2013	2014	2015	2015
Besökare					
- Inklusive filialer	234 753 ¹⁾	231 223 ¹⁾	214 923	240 000	216 555
- Kulturen i Lund	82 879	73 354	75 532	80 000	95 296
- Barn och unga	35 032	30 555	31 073	30 000	40 893
Webbesök					
- kulturen.com ²⁾	172 000	124 772	135 990	150 000	155 050
- webbCarlotta ²⁾		42 307	49 789	45 000	51 891
- Facebook (följare)	1 621	2 378	3 256	4 000	4 548
Ekonomi kkr					
- Entréintäkter	2 685	2 143	2 356	2 400	3 062
- Försäljning	947	1 010	1 121	1 000	916
- Försäljning café	524	487	557	290	422
- Medlemsavgifter	1 774	1 692	1 469	1 600	1 512
- Uppdrag kulturmiljö	2 459	3 576	3 102	2 850	2 733
- Lokaluthyrning	374	300	320	350	505
- Lönekostnad	24 682	26 809	27 294	28 989	28 814
Totalt					
- Ekonomiskt resultat	667	539	1 551	-1 300	495
Medlemmar					
- Antal medlemmar	3 674	3 366	3 158	3 200	3 397
- Under året nya ³⁾		307	338	350	363
Medarbetare					
- Årsverken	54	52	54	56	55
- Sjukfrånvaro %	5,5	3	2,6	2,6	4,03

¹⁾ Fram till 2013 fanns en del uppskattade källor i beräkningen av besöksantalet. Sedan 2014 säkerställer vi statistiken på ett nytt sätt.

²⁾ Siffrorna för webben var fram till 2012 sammanslagna till en totalsiffra. Från och med 2013 redovisar vi www.kulturen.com för sig och databasen Carlotta för sig.

³⁾ Nyregistrerade medlemmar under året redovisas först från 2013 på grund av nytt system.

Finansiering av verksamheten

Egna intäkter

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige har ca 3 400 medlemmar. Antalet medlemmar har varit på ungefär samma nivå de senaste två åren. Föreningsavgiften utgör en viktig intäkt, som delvis går tillbaka till medlemmarna i form av fri entré samt av en fri årsbok. Medlemmar har alltid möjlighet att skänka mer pengar till verksamheten som s.k. mecenatmedel och det är många som årligen gör det. Entréintäkter, lokaluthyrning, försäljning i butiken och caféet samt programverksamhet är viktiga inkomstkällor som hela tiden måste utvecklas. Genom uthyrning av Kulturkrogen, Gästgiveriet på Östarp samt andra lokaler och parkeringsplatser får vi också inkomster. Tack vare struktur, kostnadskontroll och en ökad medvetenhet om Kulturens ekonomi hos alla medarbetare skapar vi effektivitet. Vi utvecklar löpande de möjligheter vi har att öka våra egna intäkter eftersom de regionala och kommunala anslagen i praktiken minskar då de inte räknas upp alls eller inte i samma takt som löner och andra kostnader ökar.

Uppdragsfinansierad verksamhet

I det regionala arbetet med kulturarvsfrågor är intäkterna från de arkeologiska, bebyggelseantikvariska och kulturhistoriska uppdragen från externa beställare en viktig del av verksamheten. Under 2013 upphandlade Region Skåne förvaltningen av de medicinhistoriska samlingarna, driften av Livets museum i Lund och det Medicinhistoriska museet i Helsingborg. Kulturen fick uppdraget vilket även inkluderade att producera en ny utställning i Helsingborg, *Tro, Hopp och Hälsa*, som vi nu driver liksom Livets museum i Lund. Vandringsutställningen *Gudrun Sjödén – 40 år av inspiration*, som Kulturen producerat, säljs som en vandringsutställning och visades under året först på Ystad museum och därefter på Textilarkivet i Sollefteå.

Gåvor och stiftelsemedel

Kulturen fick under 2015 besked om att två testamenterade penninggåvor skulle tillfalla Kulturen, vilket vi är väldigt glada för. Under de senaste åren har Kulturen varit särskilt gynnat av att få ta emot testamenterade pengagåvor. Därför har vi under senare år kunnat investera extra i verksamheten. År 2015 investerades 2,8 MSEK i verksamheten,

främst genom icke ändamålsbestämda gåvomedel inklusive projektskuld (1,3 MSEK). Som exempel kan nämnas historiska dräkter, rekvisita, urnor och utemöbler till parken för levandegörande av våra miljöer. Vi investerade även genom ökade avskrivningar (0,6 MSEK), mecenatmedel (0,4 MSEK) och ändamålsbestämda gåvomedel. De största enskilda investeringarna var halmtak i Östarp (0,4 MSEK) som finansierades av mecenatmedel och trädgårdstraktor med vagn (0,3 MSEK) finansierat genom ökade avskrivningar. Andra stora investeringar var renovering av gångar (0,2 MSEK), passersystem till magasinet (0,2 MSEK), avfuktare för mögelproblem på Diabasen (0,2 MSEK) och grishuset i Östarp (0,2 MSEK). Vi har vidare tagit emot medel från Margit och Lennart Carlssons stiftelse för Världen på Kulturen och Herrehuset. Vi har även tagit emot gåvomedel från Nordenstedtska stiftelsen som gör det möjligt för Kulturen att ha en forskartjänst.

Som gåvor till samlingarna har mottagits föremål som redovisas på sidan 6.

Kulturen har gåvomedel som delvis är ändamålsbestämda. En del av de medlen har använts för inköp till samlingarna under året. Dessutom finns ett antal stiftelser varav några förvaltas av Kulturen och fyra har egna styrelser. Stiftelsernas medel är placerade och det är den årliga avkastningen som kan användas. Syftet med alla är att bidra till Kulturens verksamhet. Gåvomedel och stiftelsernas avkastning kan användas för större utställningar, andra investeringar eller finansiera särskilda ändamål. Denna form av finansiering är dock osäker genom kopplingen till nationell och internationell ekonomisk utveckling och kan inte ligga till grund för hållbar långsiktig planering. Medlen ska inte heller användas för driften av Kulturen.

I samband med rekryteringen av en ny HR-ansvarig hade vi möjlighet att anlita rekryteringsföretaget Amrop, som kraftigt subventionerade sitt arvode som ett bidrag till den ideella föreningen.

Ansökningar om externa medel

Vi söker aktivt externa medel från olika fonder och stiftelser liksom regionala och statliga utvecklingsmedel samt EU-medel för utveckling av vår verksamhet. Det är en tidskrävande och osäker finansieringsform men trots det avser vi öka vår

Restaurering i form av halmtackstäckning på Västra Vrams prästgård. Foto: Viveca Ohlsson/Kulturen

kompetens inom området för att öka dessa intäkter. Under året arbetar Kulturen tillsammans med Regionmuseet Kristianstad och Malmö Museer kring gemensamma ansökningar för extern finansiering. I första hand prioriteras *Solkart*, ett projekt om energieffektivisering, hållbarhet och tillgänglighet till utställningarna i våra tre museer – vi har nu fått medel för en förstudie från Tillväxtverket.

Verksamhetsbidrag

Samverkansavtalet mellan Staten (Statens kulturråd) och Region Skåne innebär att Region Skåne via Kultur Skåne fördelar både de statliga verksamhetsbidragen (inklusive kulturmiljöbidraget från Riksantikvarieämbetet) och de regionala verksamhetsbidragen till bl.a. de regionala museerna. Verksamhetsbidragen avser att skapa kontinuitet och stabilitet för de verksamheter som beviljas bidrag från Region Skåne och ska ses som ett långsiktigt åtagande från regionens sida.

Utgångspunkten för verksamhetsbidraget är de nationella kulturpolitiska målen och Regional kulturplan för Skåne 2016-2019. Lunds kommun ger verksamhetsbidrag och står även för drift (bl.a. värme, vatten och el) till alla museets byggnader inom Lunds kommun. Utöver detta har vi ett särskilt avtal om att Lunds kommun ska bidra med extra medel för eftersatt underhåll på byggnaderna samt ett tillfälligt bidrag från och med 2012 för att påskynda restaureringsarbetena på de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna.

I Kulturens stadgar § 18 står att om föreningen upplöses överlämnas samtliga tillgångar till offentlig institution som utses av regeringen, dock att föreningens samlingar inte bör skingras eller bortföras från Lund. Det innebär att Lunds kommun har ett särskilt och långsiktigt ansvar. Från Sjöbo kommun får vi ett mindre bidrag för verksamheten samt för fastighetsunderhållet på Kulturens Östarp. Verksamhetsbidragen möjliggör inga investeringar.

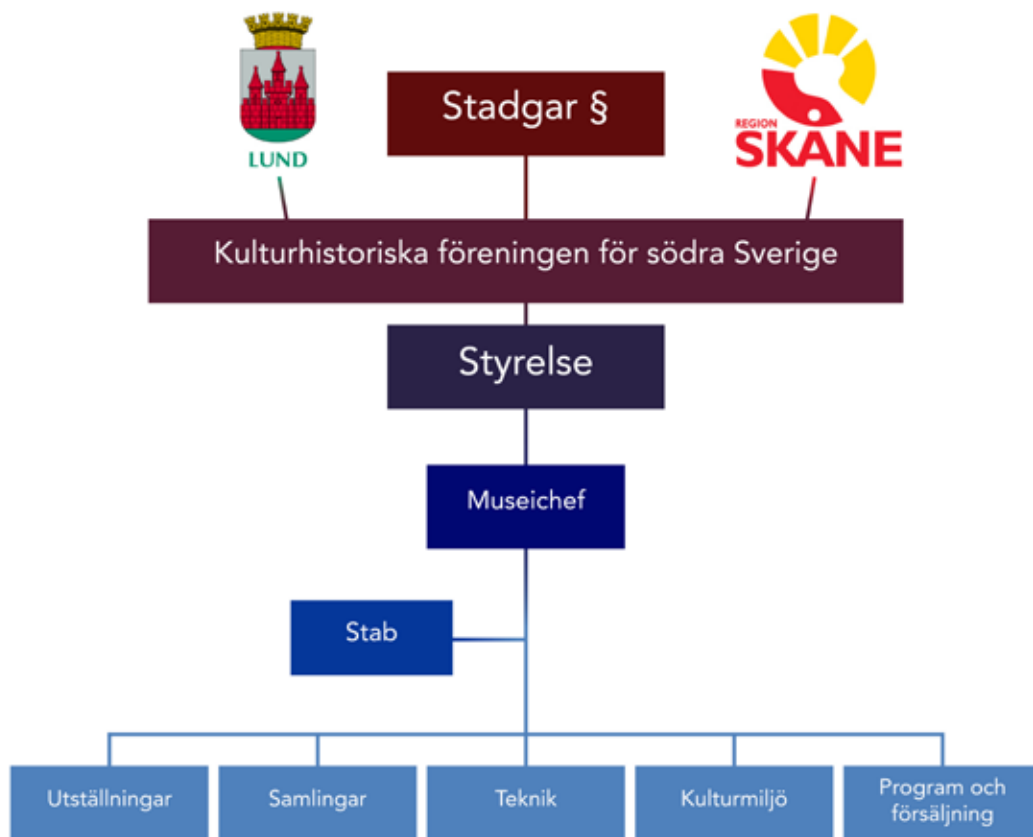
Kulturen är en förening, vilket innebär att vi måste ha egna medel att investera för.

Uppföljning

Kulturen ansöker årligen om regionala och kommunala verksamhetsbidrag. Redovisning sker också årligen via Kulturens verksamhetsberättelse och årsredovisning vars målgrupp i första hand är föreningen via årsmötet på försommaren men som också skickas till övriga bidragsgivare. Dessutom redovisar vi direkt till Region Skåne via kulturdatabasen och på dialogmöten. Till Lunds kommun och till Sjöbo kommun redovisar vi också årligen. Vi lämnar även uppgifter till Myndigheten för kulturanalys. Internt sker kontinuerlig uppföljning från medarbetare till chef dels i spontana avstämningar dels strukturerat genom skriftliga rapporter och avdelningsmöten. Varje månad rapporterar avdelningscheferna skriftligen till museichefen och museichefen rapporterar till styrelsen samt vid AU-möten.

Organisation

Museichefen har övergripande ansvar för Kulturen som består av fem avdelningar, med varsin chef, samt en stab. Avdelningscheferna ansvarar för verksamhet, personal, budget och information och har ett delegerat arbetsmiljöansvar. Ledningsgruppen består av museichef, avdelningschefer, marknadskommunikatör och controller. Ledningsgruppen har ett gemensamt ansvar för hela Kulturen.

Kulturhistoriska förening för södra Sverige

Högste beskyddare och hedersledamöter

Högste beskyddare
Hedersledamöter

Hans Majestät Konungen Carl XVI Gustaf.
Ek dr Margareta Nilsson, direktör Lennart Nilsson, professor
Hans Rausing, direktör Bertil Hagman, civilekonom Martin Wiklund,
direktör Stefan Wiklund och direktör Thomas Wiklund.

Styrelse 2015

Ordförande

Bengt L Andersson, vald av föreningen.

Vice ordförande

Lars Wetterberg.

Regeringens representant

Hans Bergfast, suppleant Michael Matz t o m 10/6 därefter Anna Furumark.

Region Skånes representant

Ulf Nilsson, suppleant Stefan Sandberg och Ingrid Jägerhed,
suppleant Ronny Johannessen.

Lunds kommuns representant

Lars V Andersson, suppleant Zoltán G-Wagner t o m 10/6 därefter
Matilda Wennberg. Joakim Friberg t o m 10/6 därefter Lars
Andrae, suppleant Jon Helgason t o m 10/6 därefter Eva Hergens.

Valda av föreningen

Lynn Åkesson t o m 10/6 därefter Eric Hamilton, Lennart Prytz,
Karl-Axel Axelsson, Hanne Mannheimer, Gustaf Lorentz, Carl
Piper, Lena Leufstedt, museichef Anki Dahlin. Museichefen är enligt
stadgarna ledamot i styrelsen och under året har de fackliga repre-
santanterna Gertie Ericson, DIK och Lars Tedenbrant, Vision deltagit.
Suppleanter: Eric Hamilton t o m 10/6 därefter Lars-Eric Jönsson,
Björn Ahlgren och Anne-Christine Kullgren.

Styrelsens arbetsutskott

Ordförande

Bengt L Andersson.

Ordinarie ledamöter

Lars Wetterberg, Lennart Prytz, Hanne Mannheimer och Anki Dahlin.

Revisorer

För Lunds kommun
För föreningen

Bertil Göransson med suppleant Guilem da Silva Rodrigues.
Anders Thulin med suppleant Ulf Kullenbok och Uldis Skuja med
suppleant Lisa Albertsson.

Valberedningen

Gertrud E Bohlin, sammankallande, Lars-Erik Skjutare och Lennart
Nilsson.

Bilder från året som gått

Alla foton: Viveca Ohlsson/Kulturen

KULTUREN

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE
Tegnérplatsen i Lund | 046-35 04 00 | www.kulturen.com